

N:o 41.

Ank. till Riksd. Kansli den 26 Mars 1873, kl. 11 f. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, om anvisande af statsunderstöd för iståndsättande och utvidgning af hamnen vid Cimbrishamn; Gifven Stockholms Slott den 14 Mars 1873.

Med tillkännagifvande att genom den svåra storm, som i förening med öfver-
svämning den 12 och 13 sistlidne November rasade å Skånes östra kust, hamnen
vid staden Cimbrishamn i betydlig grad skadats, ity att lastbryggan der alldeles
sönderbrutits och större delar af vågbrytarne blifvit förstörde hafva uti en till
Kongl. Maj:t ställd skrift, som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Christianstads
län med memorial den 22 nästlidne Januari i underdånighet öfverlemnadt, depu-
terade, utsedde af stadens röstberättigade invånare å allmänt sammanträde inför
Magistraten den 9 i sistnämnda månad, i underdånighet anmält, att, enär, utom
omförmälde förödelse å sjelfva hamnen, de uti densamma liggande fartyg kastats
på land och nära nog krossats, hvarigenom vederbörande egare och assuradörer
lidit en högst betydlig förlust och samhället indirekt den skada, att det under de
närmast följande åren härefter troligen blefve svårt för stadens invånare att utan
utfästade af ofantligt dryga frakter förmå fartyg att anlöpa hamnen, samt emel-
lertid samhällets bestånd och förkofran helt och hållet berodde af hamnens dug-
lighet och användbarhet, stadens invånare, som med största bekymmer emotsåge,
att samhället genom den timade förstörelsen skulle blifva utsatt för att i sina sträf-
vanden för samhällets framåtskridande åter varda kastadt ett tjugotal af år tillbaka,
anmodat Kapitenen vid väg- och vattenbyggnadscorpsen C. W. Gagner att uppgö-
ra förslag till de förändringar vid hamnen, som funnes vara af behovet påkallade;
varande det i anledning häraf utaf Kapitenen Gagner afgifna betänkande med till-
hörande ritningar och alternativa kostnadsförslag jemväl till Kongl. Maj:t öfver-
lemnadt. Uti detta betänkande yttrar Kapitenen Gagner, att den förfärliga storm,
som i förening med ett ovanligt högt vattenstånd i November 1872 orsakade så

Bih. till Riksd. Prot. 1873. 1 Saml. 1 Afd. 21 Häft.

stor förödelse på Sveriges sydöstra kust, med ojäfaktiga bevis ådagalagt, att Cimbrishamns hamn i sitt nuvarande skick på intet sätt uppfyllde ens de billigaste fordringarne på en brukbar hamn. Dess läge på en fullkomligt öppen kust med ett 80 fot bredt gatt, genom hvilket hafvet vältrade in vid ostnordost-vind utan att af ett enda grund vara brutet på öfver 50 mil, i förening med den omständigheten, att hamnens djup ej tillåte mera än omkring 11 fots djupgående fartyg lägga till vid lastbryggan och detta endast på en sträcka af 200 fot, orsakade dels att endast smärre fartyg kunde nödortfigt begagna hamnen och dels att ej ens dessa läge säkert vid ostlig storm. Också hade vid nämnda storm ej mindre än 9 segelfartyg och en ångbåt jemte åtskilliga fiskarebåtar förlit inne i sjelfva hamnen. Af de 76 större och mindre fartyg med ett lästetal af 1,644 nyläster, som tillhörde Cimbrishamns tullkammaredistrikt, kunde derföre ej heller ett enda med säkerhet der uppläggas i vinterlag. Såvida Cimbrishamn skulle kunna existera och erhålla den utveckling, hvartill dess egenskap af den naturligaste exportorten för en särdeles rik trakt ovedersägligen syntes berättiga detta samhälle, måste alltså dess hamn erhålla *skydd* och *djup*; och att detta ej läte sig göra utan högst betydliga kostnader, vore uppenbart, då botten i hamnen nära nog uteslutande bestode af berg, som på södra och vestra sidorna nedsköte i densamma. Att för åvägabringande af tillräckligt skydd *utanför* inloppet lägga en isolerad vågbrytare skulle medföra en kostnad, approximativt beräknad till minst en half million riksdaler, enär en sådan måste läggas på omkring 26 till 28 fots djup samt konstrueras och byggas tillräckligt solidt för den våldsamma sjö, som vid O. och NO. stormar här ginge. Då härtill komme kostnaderna för hamnens fördjupning, som måste verkställas medelst undervattenssprängning, blefve kostnaderna alltför stora att äfven med påräknande af statsbidrag kunna åstadkommas. Blefve åter hamngattets bredd förminskad så mycket, att behöfligt skydd erhöles, vore det omöjligt att angöra hamnen annat än i fullt stilla väder. Det återstode sålunda endast att spränga in en hamnbassin i den södra stranden på sidan om dem gamla bassinen. För genomförande af en sådan plan hade Kapitenen Gagner uppgjort 4 alternativa förslag, af hvilka alternativet A afsåge att utspränga bassinen 300 fot lång, 200 fot bred och 16 fot djup samt derefter genom sprängning och muddring göra inloppet till densamma likaledes 16 fot djupt; och vore kostnaden för utförande af arbetena enligt detta förslag, åt hvilket Gagner för sin del gáfve företräde, samt för verkställande af den i sammanhang dermed nödiga reparation af den skadade norra hamnarmen beräknad uppgå till ett belopp af 496,500 Riksdaler.

Under åberopande af hvad sålunda yttrats samt på grund af stadens invånares uppdrag anföra deputerade vidare, att nyssnämnda förslag, hvilket syntes komma att åt staden bereda en hamn, der fartyg kunde ligga skyddade för alla vindar, medtog en kostnad, i rundt tal beräknad till 500,000 Riksdaler, som staden omöjligen sjelf kunde bära, men att staden hyste det hopp, att densamma icke skulle lemnas åt sig sjelf vid ett så viktigt företag, som den föreslagna hamnbygg-

naden, hvilken otvifvelaktigt skulle komma att gagna ej allenast staden och kringliggande landsbygd, utan äfven sjöfarten i allmänhet. För närvarande finnes nemligen ända från Ystad till Carlshamn icke någon hamn, der en i nöd stadd seglare kunde inlöpa, och då i betraktande toges, att deremellan läge det för Östersjötrafiken farliga stället Sandhammaren samt att dessutom hela kusten ända upp till Åhus vore för seglare högst farlig, så finnes lätteligen orsaken till den mängd strandningsolyckor, som på denna kust tidtals inträffade, likasom behovet af en trygg hamn på kusten måste inses. Staden Cimbrishamn med ej fullt 1,600 invånare kunde så mycket mindre sjelf bära de penningeuppoffringar, hvilka för företaget vore nödiga, som samhället under sednare åren fått vidkännas betydliga utgifter för nybyggnad af rådhus, tullhus och nederlagsmagasin samt för närvarande hade under arbete en folkskolebyggnad, beräknad att kosta staden 22,000 Riksdaler. Stadens invånare vore emellertid villige att för den föreslagna hamnbyggnaden underkasta sig de största möjliga uppoffringar och hade således åtagit sig att anskaffa hälften af den för hamnbyggnaden beräknade kostnadssumman, eller 250,000 Riksdaler, derest Riksdagen ville såsom anslag utan återbetalningsskyldighet lemna andra hälften samt dessutom medgifva afskrifning af stadens återstående skuld till staten för gamla hamnbyggnaden; och anhölle alltså deputerade, att Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta nådig proposition derom, att Riksdagen måtte för hamnbyggnad vid Cimbrishamn, i enlighet med det af Kapitenen Gagner uppgjorda förslag, alternativ A, bevilja staden ett anslag utan återbetalningsskyldighet af 250,000 riksdaler riksmünt, samt att Riksdagen derjemte ville medgifva staden afskrifning för hvad, som återstode å det vid 1840 och 1841 års riksdag staden beviljade lån för hamnbyggnaden å primitivt belopp 37,500 Riksdaler Riksmünt.

Enär vid ofvannämnda storm tydligen ådagalagts, att Cimbrishamns hamn på intet sätt uppfyllde ens de billigaste fordringar på en brukbar hamn, men behovet af en sådan vore synnerligen känbart, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med hänseende dessutom till de stora uppoffringar, Cimbrishamns samhälle, hvars handel och sjöfart under senare åren betydligt uppblomstrat, men nästan helt och hållet skulle gå under om icke säker hamn der vunnes, underkastade sig genom nyss omförmälda åtagande att bidra till hamnbyggnaden, i underdånighet tillstyrkt att Kongl. Maj:t måtte å den underdåniga ansökningen fästa nådigt afseende.

Till följd af härå erhållen nådig remiss har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader under den 17 sistlidne Februari afgifvit underdånigt utlåtande, deruti Styrelsen, som uppdragit åt chefen i Södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, Majoren m. m. A. Remmer, att efter den ofvan omförmälda stormen verkställa inspektioner å alla de skador, som genom densamma orsakats å hamnarne utefter Skånska kusten, samt att med förslag å nödiga reparationer så snart ske kunde till Styrelsen inkomma, i underdånighet anmält att uti det från Distriktchefen den 13 i nyssnämnda månad inkomna yttrandet rörande Cimbrishamns stads hamn hufvudsakligen blifvit anfördt:

att vid den besigning, Distriktchefen efter stormen förrättat vid Cimbrishamn, framkastats förslag att genom sprängning i klippstranden bilda en ny hamnbassin vid sidan af och med inlopp från den nuvarande hamnen, hvilken bassin otvifvelaktigt skulle blifva fullkomligt säker och fredad från sjögång, men att enär utförandet af denna vackra plan skulle förorsaka ett högst betydligt tillägg i kostnaden för nuvarande hamnarmarnes fullständiga reparation samt deras förstärkande emot framtida våldsamt sjögång, stadens myndigheter då icke definitivt ifrågasatt upprättande af plan för ett sådant företag;

att Distriktchefen af sådan anledning ansåge sig böra föreslå endast de skadade hamnarmarnes fullständiga reparation samt dessutom uppbyggande af en inre arm eller vågbrytare uti nuvarande hamnbassinen, i ändamål att dymedelst bereda ett väl behöfligt skydd mot den genom hamngattet inrullande, stundom våldsamma sjön samt att på samma gång få en beqväm kaj bildad för lastning och lossning; hvilka arbeten beräknats kosta:

södra vågbrytarens eller hamnarmens reparation	R:dr 19,600: —
norra hamnarmens reparation och förstärkning	» 73,800: —
anläggning af en inre vågbrytare	» 66,000: —
hvar till komme ingenjörsarfvode	» 7,600: —
eller tillsammans	R:dr 167,000: —

att, om deremot afseende icke behöfde fästas vid den högre kostnaden, Distriktchefen funne företräde böra gifvas åt den af Kapitenen Gagner under tiden utarbetade planen för en ny sidohamns anläggande, emedan genom dess utförande onekligen skulle vinnas en både större och lugnare bassin, än som kunde erhållas, om arbetet utfördes enligt det af Distriktchefen utarbetade mindre kostsamma förslaget;

att Distriktchefen vid granskning af Kapitenen Gagners plan med tillhörande förslag kommit till det resultat, att den af Gagner för alternativet A beräknade summan, 496,500 Riksdaler, borde ökas till 548,000 Riksdaler, emedan de skadade hamnarmarnes iståndsättning, hvilken måste ske med den omsorg, att upprifning af muren genom sjöbrytning för framtiden blefve säkert förebyggd, komme att erfordra flera gånger det belopp, som Gagner beräknat; samt

att Distriktchefen slutligen tillstyrkte godkännande af Kapitenen Gagners plan, dock under vilkor att de föreskrifter, Distriktchefen uti sitt förslag lemnat, synnerligast för norra hamnarmens iståndsättande, fastställdes till efterföljd för arbetet.

För egen del har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, lika med Distriktchefen, ansett att, om hänsyn ej behöfdes fästas vid den större kostnaden, det kunde antagas blifva bättre att sidobassiner utsprängdes, på sätt Kapitenen Gagners plan upptoge; men att det emellertid ville synas som skulle den skeppsfart och rörelse, hvilken bedrefves i Cimbrishamn, kunna ganska väl skötas, om de förbättringar vid och uti hamnen utfördes, hvilka föreslagits uti Majoren Remmers, Styrelsens utlåtande bilagda, af ritningar åtföljda plan.

Sedan Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet erhållit nådig befallning att från Cimbrishamnns röstberättigade invånare infordra underdånigt yttrande i anledning af Styrelsens förberörda utlåtande äfvensom utredning rörande Cimbrishamnns hamnkassas inkomster och utgifter under de senaste fem åren och densammans ställning i öfrigt, så och efter det stadens röstberättigade invånare den 3 innevarande månad vid sammanträde inför Magistraten fattat beslut i ämnet, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande med underdånigt memorial den 8 i samma månad öfverlemnadt de infordrade handlingarne; och hafva stadens invånare genom förbemålde deputerade nu i underdånighet andragit följande:

Beträffande Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader utlåtande, kunde väl ej förnekas, att hamnbyggnadens utförande i enlighet med Kapitenen Gagners förslag medförde betydlig kostnad, men sökandena hoppades och trodde jemväl, att hamnen dymedelst skulle medföra motsvarande fördelar såväl för staden som för sjöfarten i allmänhet, något som ej heller i nämnda utlåtande blifvit emotsagdt.

Hvad åter anginge Majoren Remmers plan till hamnarbetet, så erkändes ändamålsenligheten af hans förslag till norra hamnarmens istandsättande och ombyggnad, såvidt nemligen medel dertill kunde erhållas; men då, äfven om bägge hamnarmarne kunde antagas vara orubbeliga, någon säkerhet för fartyg ej funnes i hamnen, samt stadens invånare utgått från den åsigt, att det första och viktigaste anspråket på en hamn måste vara, att den lemnade säkert skydd för de i densamma liggande fartyg, hade stadens invånare ansett sig böra använda all penningetillgång för anskaffande af sådant skydd och derföre trott sig kunna använda det af Kapitenen Gagner föreslagna mindre dyrbara sätt för norra hamnarmens reparation. Mot Majoren Remmers förslag att för beredandet af omförmålda ovilkorligt nödvändiga skydd för hamnen utlägga en arm med lastkaj inne i hamnbassinen borde anmärkas, att genom detsammans antagande all in- och utsegling i hamnen skulle blifva i hög grad försvårad, att den föreslagna lastkajen blefve för stadens behof otillräcklig, att ifrågavarande inre arm upptog en ej obetydlig del af den förut icke synnerligen stora hamnbassinen, samt att slutligen det befarades, att derigenom icke vunnes det skydd för hamnen, som vore att önska. Med anledning häraf ansåge stadens invånare sig icke kunna antaga Majoren Remmers förslag, utan vidblefve sitt förut fattade beslut att vilja utföra hamnarbetet efter Kapitenen Gagners förslag, alternativet A, dock, om så komme att föreskrifvas, med norra hamnarmens förstärkning och ombyggnad enligt hvad Majoren Remmert förslag.

Då emellertid, om hamnarbetet komme att på sistnämnda sätt utföras, kostnaden för hamnbyggnaden skulle ökas med 48,000 Riksdaler, eller komme att uppgå till 548,000 Riksdaler, och stadens invånare numera ansåge sig böra afstå från sin anhållan om afskrifning af hamnens skuld till Riksgäldskontoret, hafva stadens deputerade, med frånträdande af den förut gjorda ansökningen, i underdån-

nighet anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes till nu församlade Riksdag aflåta nådig proposition derom, att Riksdagen måtte för hamnbyggnad vid Cimbrishamn, i enlighet med det af Kapitenen Gagner uppgjorda förslag, Alternativet A, bevilja staden ett statsbidrag af 300,000 Riksdaler Riksmynt, deraf 200,000 Riksdaler såsom anslag utan återbetalningsskyldighet samt 100,000 Riksdaler såsom lån, med skyldighet för staden att sjelf anskaffa och ikläda sig ansvar för återstoden af den för hamnarbetet erforderliga kostnadssumma.

Af handlingarne i målet inhemtas för öfrigt: att under åren 1868—1872 Cimbrishamns hamns inkomster utgjort tillsammans 41,689 R:dr 67 öre, då deremot utgifterna under samma tid uppgått till 43,232 R:dr 58 öre; att hamnens skuld vid 1872 års slut uppgick till 23,000 R:dr; att staden år 1862 egde 8 fartyg om tillsammans 141 nylästers dräktighet, under hvilket år utskeppades 123,221 kubikfot spannmål och hamnen besöktes af 272 fartyg om tillsammans 1,615 nylästers dräktighet; att deremot år 1872 antalet af stadens fartyg uppgått till 18 om tillsammans 626 nyläster, myckenheten af utskeppad spannmål till 198,016 kubikfot, antalet af de fartyg, som besökt hamnen, till 591 om tillhopa 7,054 nyläster samt tulluppbörden till 39,939 R:dr 93 öre.

På grund af hvad sålunda förekommit vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att för iståndsättande och utvidgning af staden Cimbrishamns hamn i enlighet med omförmälda af Kapitenen C. W. Gagner upprättade plan, men med vidtagande af de utaf Majoren A. Remmer föreslagna åtgärder för den kvarvarande Norra hamnarmens reparation och förstärkning, bevilja dels en försträckning af Etthundra tusen R:dr på vilkor, som Riksdagen kan finna godt bestämma, dels ock ett anslag utan återbetalningsskyldighet till belopp af Tvåhundra tusen Riksdaler eller tillsammans Trehundra tusen Riksdaler samt derå anvisa till utgående under innevarande år Femtio tusen R:dr af anslaget samt under år 1874 återstoden deraf, eller Etthundra femtio tusen R:dr, äfvensom hela försträckningsbeloppet

De ärendet tillhörande handlingar och ritningar skola vederbörande Utskott tillhandahållas: Och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

Axel Bergström.

*Utdrag af Protokollet öfver Civil-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen
i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 14 Mars 1873.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern *Adlercreutz*,
Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena *Björnstjerna*,
Statsråden: *Bredberg*,
Berg,
Friherre *Leijonhufvud*,
Wærn,
Wennerberg,
Bergström,
Friherre *Alströmer*, och
Weidenhielm.

Slutligen föredrog Departements-chefen särskilda af deputerade för staden
Cimbrishamns vid allmän rådstuga röstberättigade invånare gjorda underdåniga
framställningar i fråga om statsbidrag för hamnanläggning vid nämnda stad; uti
hvilket ärende ej mindre Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Christianstads län än
äfven Styrelsen för allmänna väg och vattenbyggnader afgifvit underdåniga utlåtanden.

På grund af hvad i ärendet förekommit tillstyrkte Stats-Rådet, att Kongl.
Maj:t måtte medelst nådig Proposition föreslå Riksdagen att, för iståndsättande
och utvidgning af staden Cimbrishamns hamn, i enlighet med den af Kapitenen
C. W. Gagner upprättade plan, men med vidtagande af de utaf Majoren A. Rem-
mer föreslagna åtgärder för den kvarvarande norra hamnarmens reparation och
förstärkning, bevilja dels en försträckning af 100,000 Riksdaler på vilkor, som Riks-
dagen kunde finna godt bestämma, dels ock ett anslag utan återbetalningsskyldig-
het till belopp af 200,000 Riksdaler, eller tillsammans 300,000 Riksdaler, samt derå

anvisa till utgående under innevarande år 50,000 Riksdaler af anslaget samt under år 1874 återstoden deraf, eller 150,000 Riksdaler, äfvensom hela försträckningsbeloppet.

Till denna hemställan behagade Kongl. Maj:t lemna nådigt bifall och befallde, att nådig Proposition, så lydande, som bilagan Litt. A. till detta protokoll utvisar, skulle i vanlig ordning till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo

Otto Sjögren.